Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (treće vijeće)

21. siječnja 2021.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Oporezivanje – Porez na dodanu vrijednost (PDV) – Direktiva 2006/112/EZ – Članak 2. stavak 1. točka (c), članak 24. stavak 1. i članak 25. točka (a) – Oporezive transakcije – Naknade za priopćavanje glazbenih djela javnosti – Članak 28. – Organizacija za kolektivno ostvarivanje autorskih prava – Naplaćivanje tih naknada krajnjem korisniku u svoje ime, a za račun nositelja autorskih prava”

U predmetu C-501/19,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputila Înalta Curte de Casație și Justiție (Vrhovni kasacijski sud, Rumunjska), odlukom od 22. veljače 2019., koju je Sud zaprimio 28. lipnja 2019., u postupku

UCMR – ADA Asociația pentru Drepturi de Autor a Compozitorilor

protiv

Asociatia culturala „Suflet de Român”, koju zastupa njezin likvidator, Pro Management Insolv IPURL,

SUD (treće vijeće),

u sastavu: A. Prechal (izvjestiteljica), predsjednica vijeća, R. Silva de Lapuerta, potpredsjednica Suda, u svojstvu suca trećeg vijeća, N. Wahl, F. Biltgen i L. S. Rossi, suci,

nezavisni odvjetnik: J. Richard de la Tour,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za UCMR – ADA Asociația pentru Drepturi de Autor a Compozitorilor, A. Achim,

– za rumunjsku vladu, C.-R. Canțăr, R. Hațieganu i A. Rotăreanu, a zatim E. Gane, A. Rotăreanu i R. Hațieganu, u svojstvu agenata,

– za poljsku vladu, B. Majczyna, u svojstvu agenta,

– za Europsku komisiju, L. Lozano Palacios i A. Armenia, u svojstvu agenata,

* Jezik postupka: rumunjski

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 1. listopada 2020.,

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 24. stavka 1., članka 25. točke (a) i članka 28. Direktive Vijeća 2006/112/EZ od 28. studenoga 2006. o zajedničkom sustavu poreza na dodanu vrijednost (SL 2006., L 347, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 9., svezak 1., str. 120.), kako je izmijenjena Direktivom Vijeća 2010/88/EU od 7. prosinca 2010. (SL 2010., L 326, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 9., svezak 1., str. 361., u daljnjem tekstu: Direktiva o PDV-u).

2 Zahtjev je podnesen u okviru spora između UCMR – ADA Asociația pentru Drepturi de Autor a Compozitorilor (UCMR – ADA Udruženje za autorska prava skladatelja, u daljnjem tekstu: UCMR-ADA) i Asociație culturala „Suflet de Român” (kulturna udruga „Rumunjska duša”, u daljnjem tekstu: udruga), koja je trenutačno u postupku likvidacije, u pogledu oporezivanja porezom na dodanu vrijednost (PDV) isplate naknada koje udruga duguje udruženju UCMR-ADA zbog priopćavanja javnosti glazbenih dijela prilikom jednog događanja koje je organizirala udruga.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 Člankom 2. stavkom 1. Direktive o PDV-u predviđeno je:

„Sljedeće transakcije podliježu PDV-u:

[…]

(c) isporuka usluga uz naknadu na teritoriju određene države članice koju obavlja porezni obveznik koji djeluje kao takav;

[…]”

4 Članak 24. stavak 1. te direktive glasi:

„„Isporuka usluga’ znači svaka transakcija koja ne čini isporuku robe.”

5 U skladu s člankom 25. navedene direktive:

„Isporuka usluga može se sastojati, između ostaloga, od jedne od sljedećih transakcija:

(a) ustupanje nematerijalne imovine, bez obzira bilo ono ili ne predmetom dokumenta kojim se utvrđuje vlasništvo;

[…]”

6 Članak 28. te direktive propisuje:

„Kada porezni obveznik koji djeluje u vlastito ime ali za drugu osobu sudjeluje u isporuci usluga, smatrat će se da je sam primio i isporučio te usluge.”

Rumunjsko pravo

Porezni zakonik

7 Članak 126., naslovljen „Oporezive transakcije” legee nr. 571/2003 privind Codul fiscal (Zakon br. 571/2003 o Poreznom zakoniku) od 22. prosinca 2003. (M. Of., dio I, br. 927/23 prosinac 2003.), u verziji primjenjivoj na glavni postupak (u daljnjem tekstu: Porezni zakonik) glasi:

„1. Za potrebe PDV-a oporezive transakcije u Rumunjskoj su one koje ispunjavaju sljedeće kumulativne uvjete:

(a) transakcije koje u smislu članaka 128. do 130. predstavljaju isporuku robe ili usluga uz naknadu koje podliježu PDV-u, ili se smatraju takvim isporukama; […]”

8 Člankom 129. Poreznog zakonika, naslovljenim „Isporuka usluga”, predviđa se:

„1. ‚Isporuka usluga’ znači svaka transakcija koja ne čini isporuku robe u smislu članka 128.

2. Kada porezni obveznik koji djeluje u vlastito ime ali za tuđi račun sudjeluje u isporuci usluga, smatrat će se da je sam primio i isporučio te usluge.

3. Isporuka usluga uključuje transakcije kao što su:

[…]

(b) ustupanje nematerijalne imovine, bez obzira na to bilo ono ili ne predmetom dokumenta kojim se utvrđuje vlasništvo, među ostalim: prijenos i/ili ustupanje autorskih prava, patenata, licencija, žigova i sličnih prava;

[…]

(e) usluge posredovanja koje pružaju osobe koje djeluju u ime i za račun drugih osoba, ako su te usluge dio isporuke roba ili usluga.

[…]”

Zakon o autorskom pravu

9 Člankom 13. legee nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe (Zakon br. 8/1996 o autorskom pravu i srodnim pravima) od 14. ožujka 1996. (M.Of., dio I, br. 60/26 ožujak 1996.), u verziji primjenjivoj na glavni postupak (u daljnjem tekstu: Zakon o autorskom pravu) određuje se:

„Korištenjem djela za autora nastaju zasebna i isključiva imovinska prava koja mu omogućuju da odobri ili zabrani:

[…]

(f) izravno ili neizravno javno priopćavanje djela, bilo kojim sredstvom, uključujući njegovim stavljanjem na raspolaganje javnosti tako da mu pripadnici javnosti mogu pristupiti s mjesta i u vrijeme koje sami odaberu;

[…]”

10 Glava III. tog zakona naslovljena je „Ostvarivanje i zaštita autorskog prava i srodnih prava”. Njezino poglavlje I., koje se odnosi na „[o]stvarivanje imovinskih prava autora i srodnih prava”, sadržava tri odjeljka. Članci 123. do 123.[4] sadržani su u odjeljku I., naslovljenom „Opće odredbe”.

11 U skladu s člankom 123. navedenog zakona:

„1. Nositelji autorskih i srodnih prava mogu ostvariti prava koja im se priznaju ovim zakonom, osobno ili, na temelju ovlaštenja, posredstvom organizacije za kolektivno ostvarivanje prava, u uvjetima predviđenim ovim zakonom.

[…]

3. Nositelji autorskih ili srodnih prava ne mogu organizacijama za kolektivno ostvarivanje prava ustupiti imovinska prava priznata ovim zakonom.”

12 Člankom 123.[1] navedenog zakona određeno je:

„1. Kolektivno ostvarivanje prava obvezno je za izvršavanje sljedećih prava:

[…]

(e) prava na javno priopćavanje glazbenih djela […]

[…]

2. Za kategorije prava iz stavka 1., organizacije za kolektivno ostvarivanje prava predstavljaju i nositelje prava koji ih za to nisu ovlastili.”

13 Članak 125. stavak 2. Zakona o autorskom pravu, koji je dio odjeljka II., naslovljenog „Organizacije za kolektivno ostvarivanje autorskih i srodnih prava”, glasi:

„[O]rganizacije [za kolektivno ostvarivanje prava] osnivaju izravno nositelji autorskih ili srodnih prava, koji su fizičke ili pravne osobe, te djeluju u granicama danog ovlaštenja i na temelju statuta donesenog u postupku predviđenom zakonom.”

14 Članak 129.[1] tog zakona glasi:

„Kada je kolektivno ostvarivanje prava obvezno, ako nositelj [autorskih prava] nije član nijedne organizacije, nadležna je organizacija predmetnog sektora s najvećim brojem članova. Nositelji prava koji nemaju predstavnika mogu potraživati iznose koji im se duguju u roku od tri godine od dana priopćenja. Nakon isteka tog roka, nepodijeljeni ili nepotraživani iznosi upotrebljavaju se u skladu s odlukom glavne skupštine, osim troškova ostvarivanja prava.”

15 U okviru glave III. poglavlja I. navedenog zakona, odjeljak III., naslovljen „Rad organizacija za kolektivno ostvarivanje prava”, sadržava članke 130. do 135.

16 Člankom 130. stavkom 1. tog zakona predviđeno je:

„Organizacije za kolektivno ostvarivanje prava obvezne su:

(a) dati neisključiva odobrenja, uz plaćanje naknade, korisnicima koji ih zatraže prije svakog korištenja zaštićenog skupa djela, putem neisključive licencije, u pisanom obliku;

(b) osmisliti metodologije za svoja područja djelovanja, koje uključuju odgovarajuća imovinska prava, o kojima treba pregovarati s korisnicima u svrhu plaćanja navedenih prava kada je riječ djelima čiji način iskorištavanja onemogućuje da nositelji prava dodjeljuju pojedinačna odobrenja;

[…]

(e) prikupiti iznose koje duguju korisnici te ih podijeliti nositeljima prava […]

[…]”

17 Na temelju članka 131.[1] stavka 1. Zakona o autorskom pravu, kojim se dopunjuju odredbe članka 130. stavka 1. točke (b):

„Organizacije za kolektivno ostvarivanje prava pregovaraju o metodologiji s predstavnicima [određenih udruga i određenih organizacija korisnika], u skladu sa sljedećim glavnim kriterijima:

(a) kategorija nositelja prava, koji jesu ili nisu članovi, kao i područje u kojem se vode pregovori;

[…]

(d) udio korištenja skupa djela kojim upravlja organizacija za kolektivno ostvarivanje prava;

[…]

(f) prihod korisnika od obavljanja djelatnosti u okviru koje se koristi skupom djela koji je predmet pregovora.

[…]”

18 U članku 134. navedenog zakona određuje se:

„1. Kolektivno ostvarivanje prava predviđeno ovlaštenjem nipošto ne ograničava imovinska prava nositeljâ.

2. Kolektivno ostvarivanje prava izvršava se u skladu sa sljedećim pravilima:

(a) odluke o metodama i pravilima o naplati naknada i drugih iznosa od korisnika i o raspodjeli tih iznosa među nositeljima prava kao i odluke o drugim važnijim aspektima kolektivnog ostvarivanja prava trebaju utvrditi članovi u okviru glavne skupštine, u skladu sa statutom;

(b) provizija koju nositelji prava koji su članovi organizacije za kolektivno ostvarivanje prava duguju za pokrivanje troškova rada te organizacije […] i provizija koja se duguje organizaciji za kolektivno ostvarivanje prava koja jedina naplaćuje tu proviziju […] zajedno ne mogu činiti više od 15 % godišnje naplaćenih iznosa;

(c) ako glavna skupština ne donese izričitu odluku, iznosi koje naplati organizacija za kolektivno ostvarivanje prava mogu se upotrebljavati samo u zajedničku svrhu podmirivanja stvarnih troškova povezanih s naplatom dugovanih iznosa i s njihovom raspodjelom među članovima; glavna skupština može odlučiti da se najviše 15 % naplaćenih iznosa može upotrijebiti u zajedničku svrhu i samo u granicama područja djelovanja;

(d) iznosi koje je naplatila organizacija za kolektivno ostvarivanje prava pojedinačno se raspodjeljuju među nositeljima prava razmjerno korištenju skupa djela svakog od tih nositelja, najkasnije šest mjeseci nakon datuma naplate; nositelji prava mogu zatražiti nominalnu isplatu naplaćenih iznosa ili to da njihova raspodjela ne zahtijeva podnošenje posebnih dokumenata u roku od 30 dana od datuma naplate;

(e) provizija koju duguju nositelji prava naplaćuje se iz iznosa koji se duguju svakom od tih nositelja nakon izračuna pojedinačne raspodjele;

[…]

3. Naknade koje se plaćaju organizacijama za kolektivno ostvarivanje prava nisu jednake prihodima potonjih nositelja i ne mogu se s njima izjednačiti.

4. U izvršavanju njihova ovlaštenja, u skladu s ovim zakonom, organizacijama za kolektivno ostvarivanje prava ne mogu se prenijeti ili ustupiti autorska ili srodna prava, ili izvršavanje tih prava."

Glavni postupak i prethodna pitanja

19 UCMR-ADA je organizacija za kolektivno ostvarivanje imovinskih prava autora na glazbenim djelima koju je Oficiul Român pentru Drepturile de Autor (Rumunjski ured za autorska prava) imenovao jedinim subjektom koji prikuplja imovinska prava autora za javno priopćavanje takvih djela na koncertima, događanjima i umjetničkim manifestacijama.

20 Udruga je 16. studenoga 2012. organizirala događanje na kojem su se javno izvodila glazbena djela. Ona je u tu svrhu od udruženja UCMR-ADA dobila neisključivu licenciju u zamjenu za plaćanje naknada za javno priopćavanje tih djela.

21 Budući da je udruga platila samo dio naknada čije je plaćanje zahtijevalo udruženje UCMR-ADA, to je udruženje bilo prisiljeno pokrenuti sudski postupak. Iako su i prvostupanjski i žalbeni sud smatrali da je udruga obvezna platiti cjelokupan iznos potraživanih naknada, potonji je sud smatrao da transakcija naplate naknada udruženja UCMR-ADA ne podliježe PDV-u te je iznos za koji se udruga tereti umanjio za iznos tog poreza.

22 U žalbi podnesenoj u kasacijskom postupku pred Înaltom Curte de Casație și Justiție (Vrhovni kasacijski sud, Rumunjska), udruženje UCMR-ADA tvrdi da je žalbeni sud povrijedio Porezni zakonik i načelo neutralnosti PDV-a jer zbog njegove odluke teret plaćanja PDV-a snosi udruženje UCMR-ADA, a ne udruga, iako udruženje nije krajnji korisnik predmetnih djela.

23 Budući da sud koji je uputio zahtjev ima dvojbe u pogledu tumačenja Direktive o PDV-u, on se pita, kao prvo, može li se transakcija kojom nositelji autorskih prava na glazbenim djelima odobravaju organizatorima događanja da se koriste tim djelima smatrati kao „isporuka usluga uz naknadu" u smislu te direktive. U tom pogledu, iako je svjestan činjenice da je u glavnom postupku riječ o različitim imovinskim pravima i različitim kategorijama nositelja u odnosu na one o kojima je riječ u predmetu u kojem je donesena presuda od 18. siječnja 2017., SAWP (C-37/16, EU:C:2017:22), taj se sud pita može li se rasuđivanje Suda u toj presudi primijeniti *mutatis mutandis* u ovom slučaju.

24 Ako navedenu transakciju treba smatrati „isporuk[om] usluga uz naknadu", sud koji je uputio zahtjev pita, kao drugo, pozivajući se pritom na presudu od 14. srpnja 2011., Henfling i dr. (C-464/10, EU:C:2011:489), djeluje li organizacija za kolektivno ostvarivanje prava, kada od korisnika naplaćuje naknade, kao porezni obveznik u smislu članka 28. Direktive o PDV-u. Po potrebi, želi znati koje posljedice iz toga treba izvesti u vezi s obvezom izdavanja računa koji uključuju PDV, kako u pogledu organizacije za kolektivno ostvarivanje prava tako i u pogledu nositelja autorskih prava.

25 U tim je okolnostima Înalta Curte de Casație și Justiție (Vrhovni kasacijski sud) odlučila prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Izvršavaju li nositelji prava na glazbenim djelima isporuku usluga u smislu članka 24. stavka 1. i članka 25. točke (a) Direktive o PDV-u organizatorima događanja, od kojih organizacije za kolektivno ostvarivanje prava primaju, na temelju odobrenja – neisključive licencije – u svoje ime, a za račun tih nositelja, naknade za priopćavanje javnosti glazbenih djela?

2. U slučaju pozitivnog odgovora na prvo pitanje, djeluju li organizacije za kolektivno ostvarivanje prava, kada od organizatora događanja primaju naknade za pravo na priopćavanje javnosti glazbenih djela, kao porezni obveznici u smislu članka 28. Direktive o PDV-u i jesu li organizatorima događanja obvezne izdati račun koji uključuje PDV, te moraju li ti autori i drugi nositelji autorskih prava na glazbenim djelima, kada im se raspodjeljuju naknade, organizaciji za kolektivno ostvarivanje prava također izdati račun koji uključuje PDV?”

Postupak pred Sudom

26 Rasprava, koja je prvotno bila zakazana za 27. svibnja 2020., otkazana je zbog zdravstvene krize te su pitanja za usmeni odgovor preoblikovana u pitanja za pisani odgovor. Stranke su na ta pitanja odgovorile u za to određenim rokovima.

O prethodnim pitanjima

Prvo pitanje

27 Svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 2. stavak 1. točku (c), članak 24. stavak 1. i članak 25. točku (a) Direktive o PDV-u tumačiti na način da nositelj autorskih prava na glazbenim djelima izvršava isporuku usluga uz naknadu organizatoru događanja, krajnjem korisniku, kada potonji dobije neisključivu licenciju koja ga ovlašćuje na priopćavanje tih djela javnosti u zamjenu za plaćanje naknada koje naplaćuje imenovana organizacija za kolektivno ostvarivanje prava, koja djeluje u svoje ime, ali za račun tog nositelja autorskih prava.

28 Na temelju članka 2. stavka 1. točke (c) Direktive o PDV-u, PDV-u podliježu isporuke usluga uz naknadu na teritoriju određene države članice koje obavlja porezni obveznik koji djeluje kao takav.

29 Na temelju članka 24. stavka 1. te direktive, svaka transakcija koja ne čini isporuku robe smatra se isporukom usluga. U članku 25. Direktive o PDV-u primjerice se navode tri različite transakcije koje se mogu kvalificirati kao „isporuke usluga”, među kojima je i ona iz članka 25. točke (a), odnosno ustupanje nematerijalne imovine.

30 Prije razmatranja pitanja može li se isporuka usluga poput one o kojoj je riječ u glavnom postupku sastojati od ustupa nematerijalne imovine u smislu te odredbe, potrebno je utvrditi izvršava li se takva transakcija uz naknadu. Naime, kao što to proizlazi iz točke 28. ove presude, prema članku 2. stavku 1. točki (c) Direktive o PDV-u, da bi takva isporuka usluga bila obuhvaćena područjem primjene te direktive, ona se u svakom slučaju mora obavljati uz naknadu (vidjeti u tom smislu presudu od 18. siječnja 2017., SAWP, C-37/16, EU:C:2017:22, t. 24.).

31 Iz ustaljene sudske prakse proizlazi da se smatra da se isporuka usluga obavlja uz naknadu u smislu Direktive o PDV-u te da je shodno tome oporeziva jedino ako između pružatelja i korisnika usluga postoji pravni odnos u okviru kojeg se razmjenjuju uzajamne činidbe, pri čemu protučinidba koju dobiva pružatelj čini stvarnu protuvrijednost usluge pružene korisniku. O takvom je slučaju riječ ako postoji izravna veza između obavljene usluge i primljene protuvrijednosti, pri čemu isplaćeni iznosi

čine stvarnu protučinidbu za odredivu uslugu pruženu u okviru pravnog odnosa u okviru kojeg se razmjenjuju uzajamne činidbe (vidjeti, među ostalim, presude od 18. siječnja 2017., SAWP, C-37/16, EU:C:2017:22, t. 25. i 26. i od 11. lipnja 2020., Vodafone Portugal, C-43/19, EU:C:2020:465, t. 31. i navedenu sudsku praksu).

32 Prema navodima suda koji je uputio zahtjev, nacionalnim zakonodavstvom koje se primjenjuje u glavnom postupku uvedeno je obvezno kolektivno ostvarivanje prava za izvršavanje prava priopćavanja glazbenih djela javnosti, među ostalim, na događanjima. To kolektivno ostvarivanje prava konkretno podrazumijeva da samo jedna imenovana organizacija za kolektivno ostvarivanje prava ima obvezu korisnicima, kao što su organizatori događanja, koji su to zatražili dodijeliti neisključivu licenciju za priopćavanje predmetnog djela javnosti. Ta organizacija prilikom naplaćivanja naknada koje se u zamjenu za to odobrenje duguju nositeljima autorskog prava djeluje u svoje ime, ali za račun tih nositelja autorskih prava, bez obzira na to jesu li potonji članovi navedene organizacije ili to nisu.

33 Iz tih navoda proizlazi da, u situaciji poput one u glavnom postupku, nositelj autorskih prava izvršava isporuku usluga uz naknadu organizatoru događanja, unatoč intervenciji organizacije za kolektivno ostvarivanje prava.

34 Naime, kao prvo, u takvom slučaju postoji pravni odnos u okviru kojeg se razmjenjuju uzajamne činidbe jer nositelj autorskih prava na glazbenom djelu, time što je odobrio priopćavanje tog djela javnosti, korisniku dopušta da se njime koristi. Taj korisnik, zauzvrat, tom nositelju izvršava isporuku na način da svoju obvezu plaćanja naknade za korištenje traženog djela ispunjava organizaciji za kolektivno ostvarivanje prava. Potonja u tom slučaju djeluje za račun nositeljâ autorskih prava.

35 Činjenica da se korištenje zaštićenog djela odobrava na izričit zahtjev korisnika, koji zauzvrat plaća dugovanu naknadu, u situaciji poput one u glavnom postupku potvrđuje ne samo postojanje pravnog odnosa u okviru kojeg se razmjenjuju uzajamne činidbe između dobavljača odnosno nositelja autorskih prava i primatelja odnosno korisnika već istodobno omogućuje utvrđenje izravne veze između pružene usluge i stvarno primljene protučinidbe.

36 Kao drugo, valja utvrditi da, u situaciji poput one o kojoj je riječ u glavnom postupku naknada koju plaća korisnik čini stvarnu protučinidbu za uslugu pruženu u okviru tog pravnog odnosa. U tom pogledu, iz elemenata koje je dostavio sud koji je uputio zahtjev proizlazi da je iznos koji organizacija za kolektivno ostvarivanje prava duguje nositeljima autorskog prava, iako je konačno određen na temelju metodologija utvrđenih nacionalnim zakonom, namijenjen plaćanju pružene usluge.

37 Taj zaključak ne dovodi u pitanje to što tu naknadu naplaćuje organizacija za kolektivno ostvarivanje prava, s obzirom na to da ona djeluje za račun nositeljâ autorskih prava, niti ga dovodi u pitanje okolnost da kolektivno ostvarivanje naknade proizlazi iz zakonske obveze, kao što to nezavisni odvjetnik navodi u točki 48. svojeg mišljenja, ili to da organizacija za kolektivno ostvarivanje prava djeluje i za autore koji su njezini članovi i za one koji to nisu jer se njezin način ostvarivanja prava ne razlikuje ovisno o kategoriji nositelja autorskih prava.

38 Situacija poput one o kojoj je riječ u glavnom postupku tako se razlikuje od one koja je dovela do presude od 18. siječnja 2017., SAWP (C-37/16, EU:C:2017:22) u dva pogleda. S jedne strane, postoji pravni odnos u okviru kojeg se razmjenjuju uzajamne činidbe između nositeljâ prava i krajnjeg korisnika zaštićenog djela. S druge strane, uspostavljena je izravna veza između isporuke usluge i protučinidbe, s obzirom na to da naknade koje krajnji korisnik mora platiti čine stvarnu protučinidbu za odredivu uslugu koju pruža nositelj autorskog prava, dok je Sud u točkama 28. do 30. navedene presude presudio da je cilj predmetnih naknada, koje određeni proizvođači i uvoznici duguju na temelju nacionalnog zakona kojim se određuje i njezin iznos, financiranje pravične naknade u korist predmetnih nositelja prava.

39 Budući da je utvrđeno da transakcija o kojoj je riječ u glavnom postupku čini isporuku usluga uz naknadu u smislu članka 2. stavka 1. točke (c) Direktive o PDV-u, nije potrebno utvrditi je li ona obuhvaćena pojmom „ustupanje nematerijalne imovine” u smislu članka 25. točke (a) te direktive, s obzirom na to da popis isporuka usluga iz članka 25. nije iscrpan.

40 Iz svega prethodno navedenog proizlazi da članak 2. stavak 1. točku (c) Direktive o PDV-u treba tumačiti na način da nositelj autorskih prava na glazbenim djelima izvršava isporuku usluga uz naknadu organizatoru događanja, krajnjem korisniku, kada potonji dobije neisključivu licenciju koja ga ovlašćuje na priopćavanje tih djela javnosti u zamjenu za plaćanje naknada koje naplaćuje imenovana organizacija za kolektivno ostvarivanje prava, koja djeluje u svoje ime, ali za račun tog nositelja autorskih prava.

Drugo pitanje

41 Svojim drugim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 28. Direktive o PDV-u tumačiti na način da organizacija za kolektivno ostvarivanje prava – koja u vlastito ime, ali za račun nositeljâ autorskih prava na glazbenim djelima naplaćuje naknade koje im se duguju u zamjenu za odobrenje za priopćavanje javnosti njihovih zaštićenih djela – djeluje u svojstvu „poreznog obveznika” u smislu tog članka te se stoga smatra da je tu isporuku usluga primila od tih nositelja prije nego što ju je sama izvršila krajnjem korisniku. Sud koji je uputio zahtjev također se pita treba li u takvom slučaju, kao prvo, organizacija za kolektivno ostvarivanje prava izdati konačnom korisniku račune u svoje ime u kojem su naznačene naknade koje mu je naplatila, uključujući PDV, te, kao drugo, jesu li nositelji autorskih prava pak dužni organizaciji za kolektivno ostvarivanje prava izdati račune koji uključuju PDV za izvršenu isporuku na koju se odnose primljene naknade.

42 Kad je riječ o prvom dijelu tog pitanja, valja podsjetiti na to da, kada porezni obveznik koji djeluje u vlastito ime, ali za drugu osobu sudjeluje u isporuci usluga, na temelju članka 28. Direktive o PDV-u smatra se da je sâm primio i isporučio te usluge.

43 U skladu s time, tom je odredbom predviđena pravna fikcija dviju jednakih, uzastopno pruženih isporuka usluga. Na temelju te fikcije smatra se da je subjekt koji kao komisionar sudjeluje u isporuci usluga najprije primio predmetne usluge od subjekta-komitenta za čiji račun nastupa i da je zatim sam pružio te usluge klijentu (presuda od 4. svibnja 2017., Komisija/Luksemburg, C-274/15, EU:C:2017:333, t. 86. i navedena sudska praksa).

44 U ovom slučaju iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje proizlazi, kao prvo, da je kolektivno ostvarivanje prava obvezno za izvršavanje prava priopćavanja glazbenih djela javnosti, među ostalim, na događanjima. U tom slučaju, imenovana organizacija za kolektivno ostvarivanje prava također predstavlja nositelje prava koji joj nisu dali ovlaštenje i koji stoga nisu njezini članovi. Kao drugo, isključiva imovinska prava nositelja autorskih prava koja im omogućuju da dopuste ili zabrane, među ostalim, priopćavanje djela javnosti nije moguće ustupiti organizacijama za kolektivno ostvarivanje prava. Kao treće, na temelju primjenjivog nacionalnog zakona, organizacija za kolektivno ostvarivanje prava obvezna je, s jedne strane, korisnicima koji to zatraže dati neisključive licencije i, s druge strane, osmisliti metodologije, o kojima se pregovara s korisnicima, u svrhu plaćanja odgovarajućih naknada kada je riječ djelima čiji način iskorištavanja onemogućuje da nositelji prava dodjeljuju pojedinačna odobrenja. Kao četvrto, u slučaju kada se u skladu s tim metodologijama nositeljima duguju naknade, odobrenje koje korisniku dodijeli organizacija za kolektivno ostvarivanje prava uključivat će iznose koje potonja naplaćuje u svoje ime, ali za račun nositeljâ autorskih prava.

45 Iz svih tih elemenata promatranih zajedno proizlazi da organizacija za kolektivno ostvarivanje prava u situaciji poput one o kojoj je riječ u glavnom postupku, davanjem licencija korisnicima zaštićenih djela i naplaćivanjem naknada u zamjenu za to korištenje u svoje ime, ali za račun nositeljâ autorskih prava,

sudjeluje u isporuci usluga koju taj nositelj izvršava korisniku, odnosno organizatoru događajâ. Stoga, treba smatrati da je navedena organizacija najprije primila navedenu isporuku usluga od navedenih nositelja te ju je zatim sama pružila krajnjim korisnicima.

46 Slijedom toga, u okolnostima poput onih u glavnom postupku, treba smatrati da je organizacija za kolektivno ostvarivanje prava djelovala kao komisionar u smislu članka 28. Direktive o PDV-u.

47 Činjenica da organizacija za kolektivno ostvarivanje prava predstavlja i nositelje autorskih prava koji je za to nisu ovlastili nije u suprotnosti s tim zaključkom jer se ni isporuka predmetnih usluga ni načini na koje se izvršava ne razlikuju s obzirom na predmetnu kategoriju nositeljâ prava.

48 Naime, iz elemenata koje su dostavili sud koji je uputio zahtjev i rumunjska vlada proizlazi da u sustavu obveznog kolektivnog ostvarivanja prava o kojem je riječ u glavnom postupku, kad je riječ o dodjeli licencija, naplaćivanju naknada, njihovoj raspodjeli odnosno proviziji koja se plaća organizaciji za kolektivno ostvarivanje, primjenjivo pravo ne pravi nikakvu razliku ovisno o tome je li osoba član organizacije za kolektivno ostvarivanje prava ili nije.

49 Kad je riječ o drugom dijelu tog pitanja, koji se odnosi na posljedice primjene članka 28. Direktive o PDV-u u pogledu izdavanja računa, valja podsjetiti na to da su, s obzirom na to da je ta odredba dio glave IV. te direktive, naslovljene „Oporezive transakcije”, uzastopno pružene isporuke usluga obuhvaćene područjem PDV-a. Slijedom toga, ako isporuka usluga u kojoj subjekt sudjeluje podliježe PDV-u, pravni odnos između tog subjekta i subjekta za čiji račun djeluje također podliježe PDV-u (vidjeti, u tom smislu, presudu od 19. prosinca 2019., Amărăşti Land Investment, C-707/18, EU:C:2019:1136, t. 38.).

50 Stoga, kada organizacija za kolektivno ostvarivanje prava, koja djeluje kao porezni obveznik, u svoje ime, ali za račun nositelja autorskih prava, izvrši transakciju koja se sastoji od davanja, uz naknadu, neisključivih licencija organizatorima događaja radi priopćavanja glazbenih djela javnosti, ta organizacija obavlja transakciju koja je obuhvaćena područjem primjene PDV-a, na isti način kao što nositelji autorskih prava pružaju oporezivu uslugu kada od organizacije za kolektivno ostvarivanje primaju naknade.

51 U takvoj situaciji, radi poštovanja načela porezne neutralnosti, organizacija za kolektivno ostvarivanje prava koja je porezni obveznik dužna je krajnjem korisniku, u svoje ime, izdati račun na kojem su iskazane naknade koje joj potonji duguje, uvećane za PDV. Nadalje, po primitku naknada koje im je ta organizacija prenijela, nositelji autorskih prava dužni su navedenoj organizaciji, ako su porezni obveznici, izdati račun na kojem su iskazane primljene naknade i PDV kojem podliježu.

52 Iz prethodno navedenog proizlazi da članak 28. Direktive o PDV-u treba tumačiti na način da organizacija za kolektivno ostvarivanje prava – koja u vlastito ime, ali za račun nositeljâ autorskih prava na glazbenim djelima naplaćuje naknade koje im se duguju u zamjenu za odobrenje za priopćavanje javnosti njihovih zaštićenih djela – djeluje u svojstvu „poreznog obveznika” u smislu tog članka te se stoga smatra da je tu isporuku usluga primila od tih nositelja prije nego što ju je sama izvršila krajnjem korisniku. U takvom slučaju, organizacija za kolektivno ostvarivanje prava obvezna je krajnjim korisnicima u svoje ime izdati račune na kojima su iskazane naknade naplaćene tim krajnjim korisnicima, uključujući PDV. Nositelji autorskih prava pak organizaciji za kolektivno ostvarivanje prava moraju izdati račune koji uključuju PDV za izvršenu isporuku na koju se odnose primljene naknade.

Troškovi

53 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (treće vijeće) odlučuje:

1. **Članak 2. stavak 1. točku (c) Direktive Vijeća 2006/112/EZ od 28. studenoga 2006. o zajedničkom sustavu poreza na dodanu vrijednost, kako je izmijenjena Direktivom Vijeća 2010/88/EU od 7. prosinca 2010., treba tumačiti na način da nositelj autorskih prava na glazbenim djelima izvršava isporuku usluga uz naknadu organizatoru događanja, krajnjem korisniku, kada potonji dobije neisključivu licenciju koja ga ovlašćuje na priopćavanje tih djela javnosti u zamjenu za plaćanje naknada koje naplaćuje imenovana organizacija za kolektivno ostvarivanje prava, koja djeluje u svoje ime, ali za račun tog nositelja autorskih prava.**

2. **Članak 28. Direktive 2006/112/EZ, kako je izmijenjena Direktivom 2010/88, treba tumačiti na način da organizacija za kolektivno ostvarivanje prava – koja u vlastito ime, ali za račun nositeljâ autorskih prava na glazbenim djelima naplaćuje naknade koje im se duguju u zamjenu za odobrenje za priopćavanje javnosti njihovih zaštićenih djela – djeluje u svojstvu „poreznog obveznika” u smislu tog članka te se stoga smatra da je tu isporuku usluga primila od tih nositelja prije nego što ju je sama izvršila krajnjem korisniku. U takvom slučaju, organizacija za kolektivno ostvarivanje prava obvezna je krajnjim korisnicima u svoje ime izdati račune na kojima su iskazane naknade naplaćene tim krajnjim korisnicima, uključujući PDV. Nositelji autorskih prava pak organizaciji za kolektivno ostvarivanje prava moraju izdati račune koji uključuju PDV za izvršenu isporuku na koju se odnose primljene naknade.**

Potpisi